

(Omslag: Ättebacken RAÄ 165 utsatt på Storskifteskartan över Björnviken, Kuddby och Bastorp från 1757)
Kartor ur allmänt kartmaterial: © Lantmäteriet Gävle 2009. Medgivande I 2009/0555.

ÅBY 3:3, 20:6 OCH BJÖRNVIKEN 2:1

SPÅR AV FÖRHISTORISKA AKTIVITETER I KVILLINGE SOCKEN,
NORRKÖPINGS KOMMUN, ÖSTERGÖTLAND

Arkeologisk förundersökning och utredning, etapp 2

Rapporter från Arkeologikonsult 2010:2363/2364

Johan Runer

Michél Carlsson

Arkeologikonsult
Optimusvägen 12 B
194 34 Upplands Väsby
Tel 08-590 840 41
Fax 08-590 721 41
www.arkeologikonsult.se

Sammanfattning

Arkeologikonsult AB utförde en arkeologisk förundersökning av RAÄ 165, registrerad som grav och en arkeologisk utredning, etapp 2, inom tre områden i Kvillinge socken under maj månad 2010.

Förundersökningen av RAÄ 165 visade att inga spår av eventuella gravar fanns inom förundersökningsområdet som befanns vara urschaktat sedan tidigare. Däremot kan det inte uteslutas att det kan finnas gravar under den befintliga vägbank som löper längs förundersökningsområdets västra begränsning och som inte omfattades av förundersökningen.

Den arkeologiska utredningen, etapp 2, genomfördes inom tre separata ytor benämnda Objekt II, III och IV efter en tidigare utförd utredning, etapp 1. Objekt II misstänktes kunna utgöra ett grav- och boplatssläge, Objekt III och IV misstänktes kunna utgöra läget för boplatser.

Vid utredningen framkom enstaka härdar inom Objekt II (3 st) och IV (2 st). Härdarna har inte daterats men är förmodligen förhistoriska. Då inga andra anläggningar eller fynd framkom inom områdena tolkades anläggningarna snarare tillkomna genom tillfälliga besök på platsen än som resultat av boplatssaktiviteter.

Innehållsförteckning

Inledning	7
Metod och genomförande	10
Historiska lantmäteriakter	23
Tekniska och administrativa uppgifter	23
Fyndlista.....	24
Anläggningslista	25
Schaktlistor 2363	27

Inledning

Arkeologikonsult AB har på uppdrag av Tekniska kontoret, Norrköpings kommun och efter beslut av Länsstyrelsen Östergötland (dnr 431-29063-09, 431-29065-09) genomfört en förundersökning av fornlämning RAÄ 165 (ÖLM 1) inom fastigheten Åby 10:6 och Kvillinge 5:1 samt arkeologisk utredning, etapp 2, inom fastigheterna Åby 3:3, 10:6 och Björnviken 2:1 i Kvillinge socken, Norrköpings kommun, Östergötland. Anledning till undersökningarna är planerad ny detaljplan inom delar av Malmölandet och Händelö.

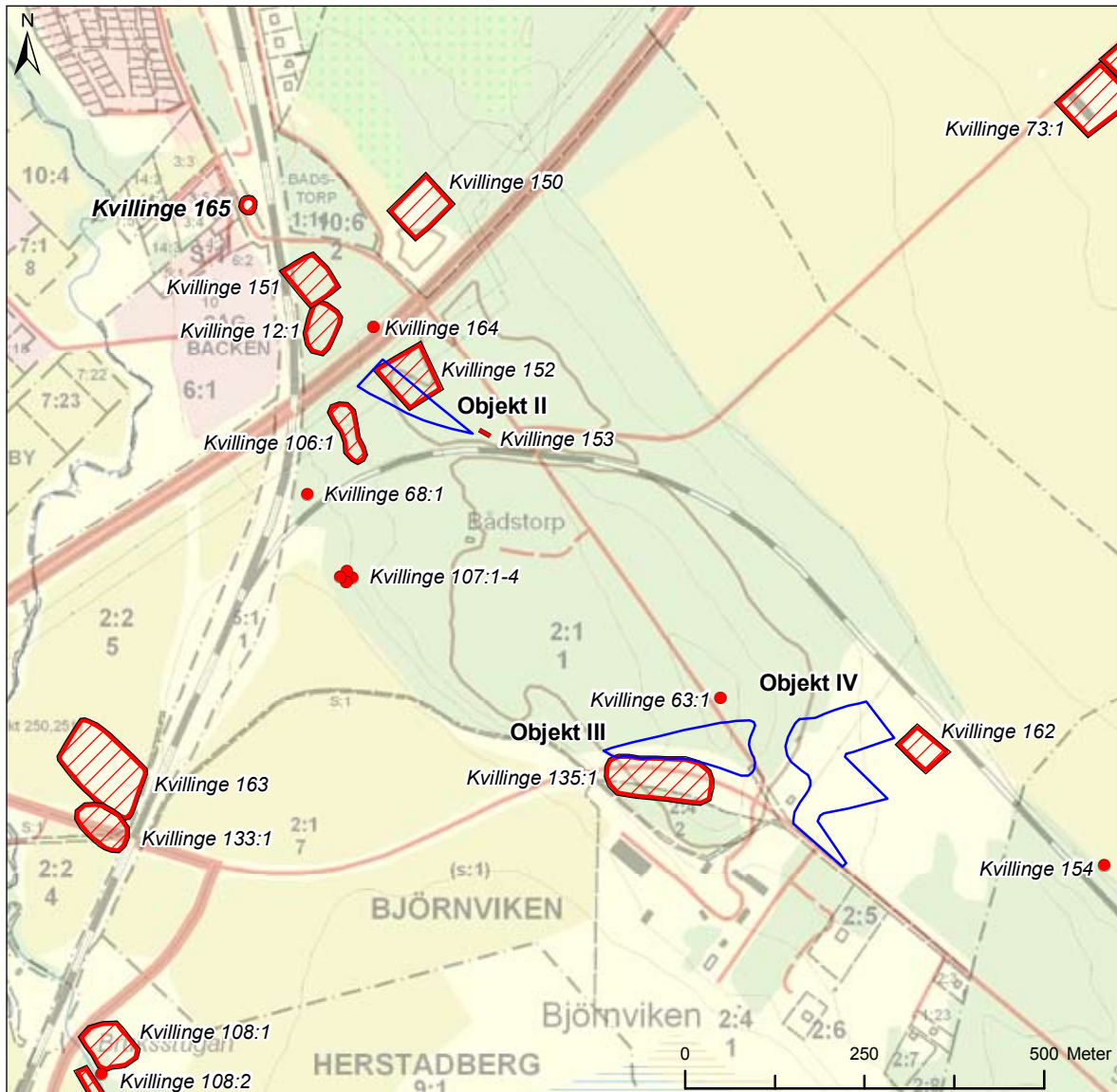
Förundersökningen av RAÄ 165 föranleddes av att lokalen är registrerad som grav. Den arkeologiska utredningen inom fastigheterna Åby 3:3, 10:6 och Björnviken 2:1 föranleddes av att tre områden pekats ut som särskilt intressanta i en föregående arkeologisk utredning, etapp 1, som gjordes av Östergötlands läns museum 2009. Dessa utgjordes av objekt II, misstänkt grav- och boplatsläge, objekt III misstänkt boplatsläge samt objekt IV misstänkt boplatsläge.

Syftet med förundersökningen av RAÄ 165 var att fastställa, begränsa och klargöra karaktären och dateringen av fornlämningen. Den arkeologiska utredningen etapp 2 syftade till att avgöra om fasta fornlämningar kan komma att beröras av den planerade exploateringen. Resultatet av förundersökningen och utredningen, etapp 2, ska ligga till grund för Länsstyrelsens tillståndsbedömning och bedömning av fornlämningarnas kunskapspotential avseende inriktning och ambitionsnivå för en eventuell särskild undersökning. Resultatet ska även ligga till grund för Norrköpings kommuns vidare planering och ställningstagande för fortsatt eventuell exploatering.

Undersökningarna utfördes under maj månad 2010.

Fornlämningsbild

Det område som berörs av planerad exploatering ligger i ett område rikt på forn- och kulturlämningar i Norrköpings kommun.

Figur 2. Fornlämningarna kring förundersöknings- och utredningsområdena markerade på Fastighetskartan. Skala: 1:10 000.

Vid läget för RAÄ 165 (ÖLM 1) finns en ättebacke markerad på en storskifteskarta över Björnviken, Kuddby och Bastorp från år 1757. Området ligger idag inklämt mellan en järnvägssträckning i öster och ett bostadsområde i väster. Genom området som är markerat som ättebacke på storskifteskartan 1757 löper numer en väg. Cirka 160 m sydöst om RAÄ 165 ligger ett tidigare sammanhängande gravfält (RAÄ 12 och RAÄ 106). RAÄ 165 kan möjligen ha utgjort en förlängning av detta gravfält. Vid framdragningen av väg E 4 1959 delundersöktes järnåldersgravfältet RAÄ Kvillinge 12 då 28 gravar undersöktes. Ytterligare sju gravar undersöktes i samband med att ett järnvägsspår drogs fram 1975. Samtliga daterbara gravar var från yngre järnålder med en tyngdpunkt till vendel- och vikingatid (Nilsson 1975).

Figur 3. På storskifteskartan över Björnviken, Kuddby och Bastorp (Bådstop) från 1757 finns en ättebacke utmärkt, vilken motsvarar platsen för RAÄ 165. Skala: 1:2 000.

Inom fastigheten Björnviken 2:1 finns det tre kända fornlämningar, det ovan nämnda gravfältet 106, samt torpen RAÄ 152 Lilla Bådstorp och RAÄ 162 Norrkärr. Torplämningarna förundersöktes 2010 varvid lämningar från 1600-1800-talen påträffades (Carlsson & Runer 2010).

I samband med framdragandet av trafikleden Åbylänken utfördes flera förundersökningar i slutet av 1980-talet. Inom Björnviken 2:1 påträffades endast enstaka härdar med dateringar från yngre bronsålder och äldre järnålder i anslutning till utredningens objekt III (Beronius-Jörpeland 1990, Gustafsson 1996). Inom objekt III återfinns även en del av en äldre vägsträckning som är utritad på storskifteskartan över Björkvik, Kuddby och Bastorp från år 1757.

Metod och genomförande

Förundersökningen samt utredningen utfördes genom att sökschakt grävdes skiktvis med grävmaskin i avsikt att identifiera eventuella anläggningars och kulturlagers utbredning och omfattning, komplexitet och bevarandegrad. Påträffade anläggningar rensades fram för hand. Schakten grävdes ner till orörd mark eller till dess anläggningar påträffades.

Samtliga schakt och anläggningar dokumenterades skriftligt, fotograferades samt mättes in med GPS med nätverksRTK. I de allra flesta fall var precisionen bättre än 0,05 m. I enstaka undantagsfall var precisionen sämre på grund av skymmande träd (upp till max 1 m felmarginal). För att kompensera den sämre precisionen mättes då ett större antal punkter in.

Resultat

Förundersökning RAÄ 165 (ÖLM 1)

Inom förundersökningsområdet för fornlämning RAÄ 165 grävdes 2 schakt inom en yta av 10 x 80 meter. Schakten var 7-8 meter långa och 1,5-3,8 meter breda. Det ena schaktet (Schakt 100) togs upp inom den angivna utbredningen för RAÄ 165, det andra schaktet (Schakt 101) togs upp vid en förhöjning i marken som misstänktes kunna vara en grav cirka 50 m nordväst därom. Schakten var resultatlösa och innehöll endast enstaka tegel och sentida sopor. Området förefaller vara urschaktat sedan tidigare, förmodligen i samband med anläggandet av järnvägen. Den väg som går genom området ligger på en hög vägbank med kraftiga släntningar som täcker en del av den markerade ytan för fornlämningen. Denna yta omfattades inte av förundersökningen och det kan därför inte uteslutas att det har funnits gravar under vägbanken som sannolikt har förstörts i samband med vägbyggnationen.

Figur 4. Översiktskarta med utbredningen för RAÄ 165 och de två schakt som grävdes vid förundersökningen utmarkerade. Skala: 1:700.

Figur 5. Fotografi från norr över RAÄ 165. Längs bildens högra kant löper den höga vägbank som till stor del täcker fornlämningsområdet.

Tolkning och bedömning

Förundersökningen visade att den undersökta ytan markberetts genom bortschaktning av jordmassor, sannolikt vid anläggandet av järnvägen. Området har senare fyllts upp med massor innehållande en hel del sentida sopor, möjligen i samband med att vägbanken uppfördes. Ingenting tyder på att det finns gravar eller andra fornlämningar inom det förundersökta området.

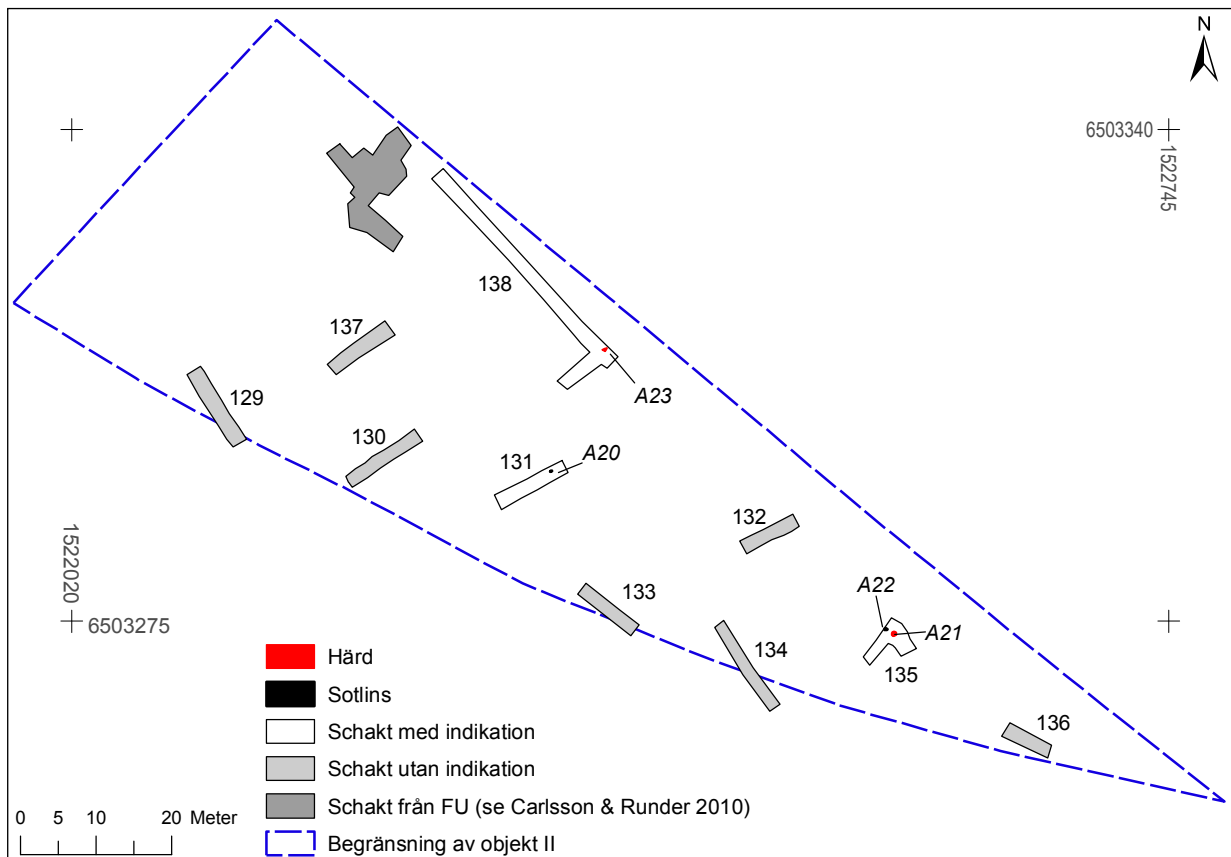
Den befintliga vägbanken är dock kraftig och täcker till stor del den utmarkerade platsen för fornlämningen. Det kan därför inte uteslutas att det har funnits gravar under vägbanken som sannolikt har förstörts i samband med vägbyggnationen. Arkeologikonsult förordar därför att det inte är nödvändigt med några ytterligare arkeologiska åtgärder i området.

Särskild utredning, etapp 2

Objekt II

Utredningsområdet, som i en tidigare utredning, etapp 1, utpekats som möjligt grav- och boplatsläge, utgjordes av stenbunden morän som sluttade mot väst-sydväst. Området som var närmare 165 m långt och 5-50 m brett låg cirka 50 m sydväst om det angivna läget för torpet Lilla Bådstorp (RAÄ 152) och cirka 30 m nordöst om gravfältet RAÄ 106.

Inom utredningsområdet grävdes sammanlagt 10 schakt med en längd av 6,5-35 m och en bredd av 1,7-7,8 m. I två av schakten (Schakt 135 och 138) framkom härdar (A 21-23). Härdarna framkom på en nivå av +24-29 m ö h längs utredningsområdets östra begränsningslinje, på krönet till den i övrigt västsluttande moränen. Härdarna innehöll ingenting utöver sot, kol och enstaka skörbrända stenar. Kolprov togs ur samtliga anläggningar. Övriga schakt var resultatlösa. I områdets nordöstligaste del togs ytterligare ett schakt upp inom ramen för förundersökningen av RAÄ 152 Lilla Bådstorp. I detta schakt, som var 8 m långt och 3,5-8,7 m brett, påträffades rester av en syllstensgrund till torpet RAÄ 152 Lilla Bådstorp (se Carlsson & Runer 2010).

Figur 6. Översiktsskarta över utredningsområdet och de upptagna schakten inom Objekt II. Skala: 1:1 000.

Figur 7. Schakt 138 från öster. Längst bort vid änden av schaktet framkom resterna av torpet Lilla Bådstorp RAÄ 152. I förgrunden, vid stubben syns en del av härden A 23 som fortsatte in under stubben

Figur 8. Härden A 21 som framkom i schakt 135.

Tolkning och bedömning

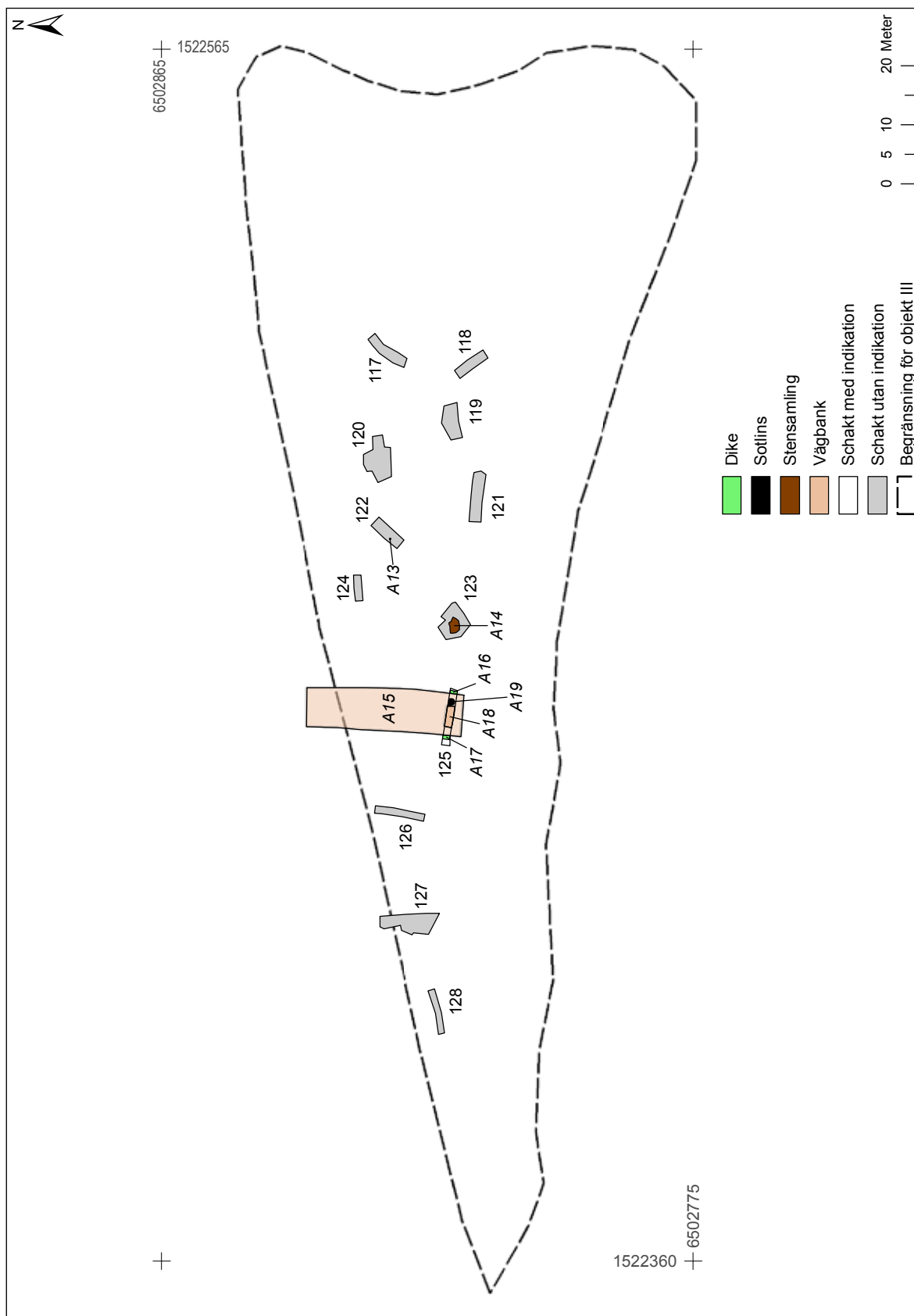
Vid utredningen framkom två härdar. Det kan inte uteslutas att härdarna är förhistoriska. Dock är antalet anläggningar så få att det förmodligen rör sig om eldstäder från tillfälliga besök på platsen och inte från boplatsaktiviteter.

Arkeologikonsult bedömer att inga ytterligare arkeologiska åtgärder är nödvändiga.

Objekt III

Utredningsområdet, som i en tidigare utredning, etapp 1, utpekats som möjligt boplatsläge, utgjordes av en stenbunden moränrygg som sluttade mot väster. Området som var cirka 230 m långt och 15-78 m brett angränsade i söder till ett område med härdar (RAÅ 135) som undersöktes i samband med att Åbylänken drogs fram. Härdarna tolkades representera tillfälliga besök på platsen och daterades genom C14-analys till romersk järnålder (Beronius-Jörpeland 1990, Gustafsson 1996). Den nordöstligaste delen av utredningsområdet skars igenom av en väg i nordväst-sydöslig riktning. På den östra sidan av vägen fanns ett område om cirka 20 x 25 m som ingick i det utmarkerade utredningsområdet. Denna yta förundersöktes inte på grund av att vägslänten här var så brant att det inte var möjligt att ta sig upp med grävmaskin.

Sammanlagt 12 schakt togs upp inom utredningsområdet. Schakten var 4,5-9,5 m långa och 0,8-4,5 m breda. Utöver en sotlins (A 13) och en odefinierad stensamling (A 14) framkom inga tidigare okända anläggningar. Ett schakt drogs igenom den äldre väg (A 15) som finns med på storskifteskartan från 1757 och löpte genom utredningsområdet i en nord-sydlig riktning. Schaktet visade att vägbanken avgränsats av ett dike på ömse sida (A 16-17) samt att vägen ursprungligen varit smalare, cirka 3,5 m (A 18). Ett fynd i form av en skärva oglaserat rödgods (BIIy?) påträffades i schakt 120. Sentida dumpningar av tegel iaktogs framförallt i den västligaste delen av området men även i den sydöstra delen av området.

Figur 9. Översiktskarta över utredningsområdet och de upptagna schakten inom Objekt III. Den större rektangulära ytan i mitten av utredningsområdet är en inmätt del av den äldre vägsträckning (A 15) som skar genom området i nord-sydlig riktning. Skala: 1:1 000.

Figur 10. Foto från söder av vägen (A 15) som finns utsatt på storskifteskartan från 1757.

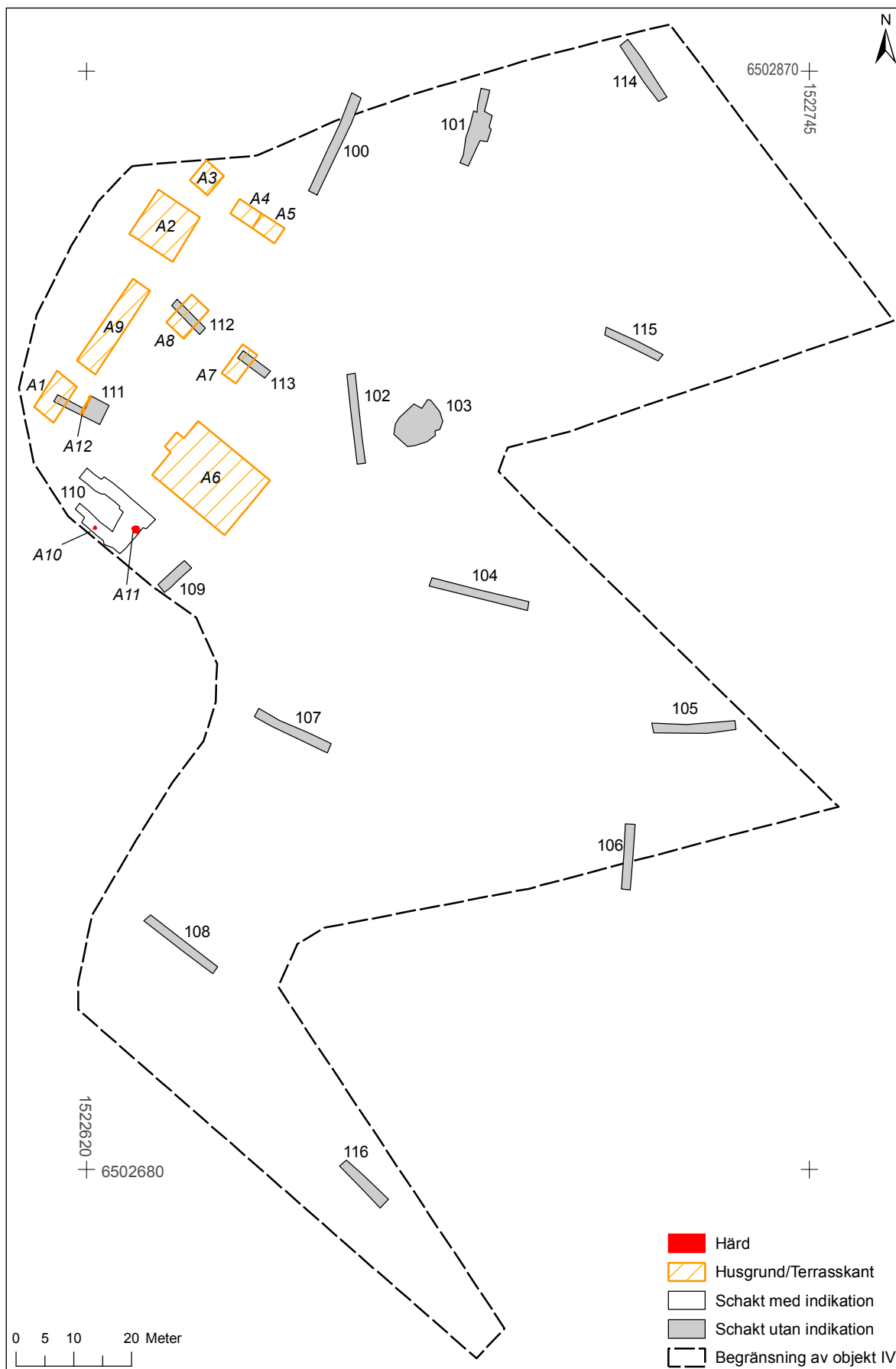
Tolkning och bedömning

Inga anläggningar eller fynd som kan kopplas till boplatsaktiviteter framkom vid utredningen.

Arkeologikonsult bedömer att inga ytterligare arkeologiska åtgärder är nödvändiga.

Objekt IV

Utredningsområdet, som i en tidigare utredning, etapp 1, utpekats som möjligt boplatsläge, utgjordes av hagmark och äldre tomtmark. Den nordvästra delen utgjordes av en svag östsluttning med igenväxande tomtmark till äldre bebyggelse, innefattande ett flertal husgrunder. Hagmarken var ställvis mycket sank och vattensjuk (maj 2010), framförallt i den södra och östra delen. Utredningsområdet var oregelbundet utformat med en största längd av 235 m och en maximal bredd av 165 m. Områdets nordöstra del låg endast ett tjugotal meter väster om torplämningen Norrkärr, RAÄ 162, som förundersöktes 2010 (se Carlsson & Runer 2010).

Figur 11. Översiktskarta över utredningsområdet och de upptagna schakten inom Objekt IV. Skala: 1:1 000.

Figur 12. Hagmarken inom utredningsområdet Objekt IV var ställvis mycket sank. Här illustrerat genom schakt 115. Foto från väster

Sammanlagt grävdes 17 schakt med en längd av 3,5-18 m och en bredd som varierade mellan 1,5-9 m. Samtliga schakt i hagmarken var resultatlösa och endast enstaka recenta fynd i form av tegel, buteljglas, spik mm hittades. I den tidigare tomtmarken framkom två härdar (A 10-11) i utredningsområdets sydvästligaste del. Båda härdarna påträffades i schakt 110 och innehöll inget annat än kol, sot och enstaka skörbrända stenar. Kolprov togs ur båda anläggningarna.

Sammanlagt 9 husgrunder och en terrasskant karterades in inom den äldre tomtmarken (A 1-9, A 12). Flera av dem är sentida som de gjutna grunderna A 3-5 och den till största delen fortfarande intakta uthuslängan A 9. Även den stora stengrunden A 6, med 0,7 m tjocka och upp till 1,5 meter höga grundmurar bevarade, är sannolikt inte äldre än från senare delen av 1800-talet. Därutöver inmättes fyra syllstensgrunder (A 1-2, A 7-8). A 1 är 4 x 7 m stor och har tolkats som ett bostadshus då den är anlagd på en omsorgsfullt uppbyggd terrass med stensatt kant (A 12). Husyllen består av tuktade stenar. Ett schakt (Schakt 111) drogs genom den södra delen av anläggningen i syfte att datera densamma. I schaktet framkom recenta fynd, främst i form av taktegel och buteljglas. De övriga tre husgrunderna har tolkats som syllar till ekonomibygnader. De båda syllarna A 7 och A 8 är uppbyggda av rundade stenar och har uppskattningsvis mätt cirka 3 x 6 m respektive 4 x 6,5 m. Schakt drogs genom båda anläggningarna i syfte att datera dem (Schakt 112-113). I båda schakten framkom endast fynd i form av flintgods, buteljglas och tegel varför slutsatsen är att de inte är äldre än 1800-tal. Den tredje grunden (A 2) var större, cirka 8 x 8,5 m, och hade kraftigare syll än övriga.

Figur 13. A 3 var en av tre gjutna byggnadsgrunder från mitten av 1900-talet inom Objekt IV. Foto från sydväst.

Figur 14. I förgrunden syns syllan till den västra långsidan av byggnaden A 7. Foto från nordväst.

Utifrån grundernas läge och uppbyggnad kan de hypotetiskt delas in i tre byggnadsskeenden. Äldst är sannolikt ekonomibyggnaderna A 2, A 7 och A 8 vars grunder utgörs av rundad natursten. Därefter har förmodligen A1, A 6 och A 9 med tuktad sten i grunden tillkommit. Dessa byggnader bör ha byggts under 1800-talet och början av 1900-talet. Yngst är de tre gjutna grunderna A3-A5 som troligen anlagts vid mitten av 1900-talet.

Tolkning och bedömning

Vid utredningen påträffades två härdar i utredningsområdets västligaste del. Det kan inte uteslutas att härdarna är förhistoriska. Dock är antalet anläggningar så få att det förmodligen rör sig om eldstäder från tillfälliga besök på platsen och inte från boplatssaktiviteter. Utöver härdarna dokumenterades 9 husgrunder som kan dateras till 1800-1900-talen.

Arkeologikonsult bedömer att inga ytterligare arkeologiska åtgärder är nödvändiga.

Referenser

- Beronius-Jörpeland, Lena. 1990. *Förundersökning. Östergötland, Norrköpings kommun, "Åbylänken" vid Björnviken 2:1 samt Ströja gamla tomt*. Otryckt rapport. Riksantikvarieämbetet, UV-Mitt.
- Carlsson, Michél & Johan Runer. 2010. *Torplämningar från 1600-, 1700- och 1800-talen inom fastigheten Björkviken 2:1, Kvillinge socken, Norrköpings kommun, Östergötland. Förundersökning av RAÄ 152 Kvillinge, Lilla Bådstorp och RAÄ 162 Kvillinge, Norrkärr*. Rapporter från Arkeologikonsult 2010:2356.
- Gill, Alexander & Huuva, Medea. 2008. *Södra Malmölandet, Kvillinge socken, Norrköpings kommun, Östergötland. Kompletterande arkeologisk utredning etapp 1*. Rapporter från Arkeologikonsult 2008:2198.
- Gustafsson, Per. 1996. *Arkeologisk förundersökning och undersökning. Björnviken 2:1. Östergötland, Kvillinge socken, RAÄ 135*. UV Stockholm, Rapport 1996:44. Stockholm.
- Lindwall, Linda. 2008. *Malmölandet och Händelö. Kvillinge och S:t Johannes socknar, Norrköpings kommun, Östergötland. Särskild arkeologisk utredning etapp 1*. Rapporter från Arkeologikonsult 2008:2222.
- Nilsson, Catarina. 1981. *Gravfält från yngre järnåldern. Fornlämning 12a, Bådstorp, Kvillinge socken, Östergötland*. Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer. Rapport UV 1981:4. Stockholm.

Historiska lantmäteriakter

LMS D57-6:1 Björnviken nr 1, Kvillinge sn,
Öster götlands län. Storskifte, 1757.

Tekniska och administrativa uppgifter

Arkeologikonsults projektnummer: 2010:2363, 2010:2364
Länsstyrelsens diariernr: 431-29063-09,
431-29065-09

Uppdragsgivare: Norrköpings kommun,
Tekniska kontoret

Socken: Kvillinge
Kommun: Norrköpings kommun
Landskap: Östergötland
Län: Östergötlands län

Undersökningstyp: Arkeologisk
förundersökning samt
arkeologisk utredning,
etapp2

Utförandetid: 2010-05

Koordinatsystem: RT 90 2,5 gon V
Höjdsystem: RH 70

Projektledare: Kenneth Svensson
Fältpersonal: Michél Carlsson och
Johan Runer

Kvalitetsvalidering: Kenneth Svensson
Planer och kartor: Medea Huuva
Layout: MIBER

Fynd: Inga fynd tillvaratogs

Fyndlista

Fynd nr	Område	Beskrivning	Datering	Anmärkning	Material	Vikt, g	Antal
120:563/1	III	Bly. Hårt slitet bukfragment. Svaga spår av blyglasyr och pipleredekor.	-	Ej tillvarataget	Keramik	6,87	1
100:21/1	IV	Mindre stycken oformlig bränd lera alternativt fragment av dåligt bränt tegel.	-	Ej tillvarataget	Lera		3

Anläggningslista

Nummer	Objekt nr	Anläggningstyp	Tolkning	Schakt	Beskrivning	Anmärkning
1	IV	Syllstensgrund	Bostadshus	SU 111	Anläggningen mäter ca 4 x 7 m och är orienterad i nordöst-sydvästlig riktning i en svag sydösts lutning. Syllstenarna i anläggningens östra begränsning utgörs av tuktade ca 0,3 x 0,4 x 0,6 m stora stenar. I övrigt består syllen av 0,3 - 0,5 m stora stenar. Grunden förefaller vara fylld med upp till två skift med stenar.	
2	IV	Syllstensgrund	Ekonomibyggnad	-	Anläggningen mäter ca 8 x 8,5 m och är orienterad i nordöst-sydvästlig riktning i en svag sydösts lutning. Syllen består av 0,5-1 m stora stenar och är tydligast i öster och söder.	
3	IV	Gjuten grund	Ekonomibyggnad	-	Gjuten närmast kvadratisk grund, ca 4 x 4 m stor. Ligger i svag sydösts lutning.	
4	IV	Gjuten grund	Ekonomibyggnad	-	Gjuten rektangulär grund orienterad i nordväst-sydöstlig riktning, ca 3 x 4,5 m stor. Ligger i svag sydösts lutning. Den östra gaveln ligger direkt mot A 5.	
5	IV	Gjuten grund	Ekonomibyggnad	-	Gjuten rektangulär grund orienterad i nordväst-sydöstlig riktning, ca 3 x 4,5 m stor. Ligger i svag sydösts lutning. Den västra gaveln ligger direkt mot A 4.	
6	IV	Stengrund	Ekonomibyggnad/ Smedja	-	Anläggningen utgörs av en kraftig murad stengrund, ca 12 x 16 m stor. Orienterad i nordväst-sydöstlig riktning. Grundmuren består av huggna granitblock, 0,7 m tjock och är bevarad till en höjd av 1,5 m. Mitt på den östra och norra sidan finns ca 1,2 m stora öppningar i grunden (dörröppningar) med gjutna utbyggnader i markplan (1,2 x 1,2 m i öster och 1,2 x 1,8 m i norr). Mitt på västra kortsidan finns en ca 1,5 x 3 m stor rektangulär utbyggnad (huvudingång). I byggnaden finns rester efter två stora raserade ugnar (?), delar av murade stenväggar och delvis förkolnade takbjälkar vilket vittnar om att byggnaden brunnit.	
7	IV	Syllstensgrund	Ekonomibyggnad/ Bostadshus	SU 113	Anläggningen mäter ca 3 x 6 m och är orienterad i nordöst-sydvästlig riktning i en svag sydösts lutning. Syllstenarna i anläggningens utgörs av ca 0,2 x 0,5 m stora rundade stenar. Den östra långsidan och norra delen av västra långsidan är välbevarade, resten av syllen är mer diffus.	
8	IV	Syllstensgrund	Ekonomibyggnad	SU 112	Anläggningen mäter ca 4 x 6,5 m och är orienterad i nordöst-sydvästlig riktning i en svag sydösts lutning. Syllstenarna i anläggningens utgörs av ca 0,3 x 0,4 m stora rundade stenar. Endast det nordöstra hörnet av syllen är synligt ovan mark varför den inmätta utbredningen endast är en uppskattning.	
9	IV	Uthuslänga	Ekonomibyggnad	-	Anläggningen utgörs av en 3 m bred och 17 m lång uthuslänga. Grunden till längan är upp till 1 m hög och utgörs av huggen röd granit. Med undantag av den norra delen är längan intakt och i bruk.	
10	IV	Härd/härdgrop	Härd/härdgrop	SI 110	Anläggningen utgörs av en nedgrävd härd eller härdgrop, närmast rund med en diam av ca 0,6 m och ett djup av 0,25 m. Fyllningen utgjordes av sten, kol och sot. Stenen var ca 0,1-0,15 m stor och delvis skörbränd. Delvis utgrävd. Kolprov taget (110:292). Anläggningen framkom på ca 0,1 m djup på en plan gräsöverbuxen yta mellan hagmark och moränhöjd.	
11	IV	Härd/härdgrop	Härd/härdgrop	SI 110	Anläggningen utgörs av en nedgrävd härd eller härdgrop, oregelbunden med en diam av ca 1,3 m. Fyllningen utgjordes av sten, kol och sot. Stenen var ca 0,1-0,15 m stor och delvis skörbränd. Delvis utgrävd. Kolprov taget (110:282). Anläggningen framkom på ca 0,1 m djup på en plan gräsöverbuxen yta mellan hagmark och moränhöjd.	
12	IV	Terrasskant	Terrasskant	SU 111	Anläggningen utgörs av en 3,7 m lång stenrad i nordöst-sydvästlig riktning i svag sydösts lutning. Terrasskanten består av ca 0,15-0,4 m stora stenar och är bitvis mycket välagd. Terrassen är närmare 0,15 m hög och är anlagd för bostadshuset A 1 vars grund är belägen ca 3 m nordväst om terrasskanten.	

ANLÄGGNINGSLISTA

Nummer	Objekt nr	Anläggningstyp	Tolkning	Schakt	Beskrivning	Anmärkning
13	III	Sotlins	Sotlins	SI 120	Anläggningen framkom i moränmark i en svag västsluttning. Närmast rund med en diam av 0,3 m.	
14	III	Stensamling	-	SU 123	Anläggningen framkom i moränmark i en svag västsluttning. Den framstod som en närmast oregelbundet oval förhöjning, ca 0,3 m hög och 1,5 x 2,5 m stor. Stenarna i anläggningen är ca 0,15-0,6 m stora. Halva anläggningen snittades med grävmaskin från väster. Inga fynd eller ytterligare konstruktionsdetaljer framkom.	
15	III	Vägbank	Vägbank	SI 125	Vägbanken löper genom undersökningsområdet i rak nord-sydlig riktning. Vägbanken är ca 7 m bred och har en längd av 27 m inom undersökningsområdet. Den fortsätter vidare mot norr utanför undersökningsområdet, i söder är den avgrävd i samband med anläggandet av Åbylänken på 1990-talet. Den södra delen av vägbanken snittades med maskin varvid en äldre vägbank (A 18) och två diken (A 16 och A 17) framkom.	
16	III	Dike	Vägdike	SI 125	Framkom öster om vägbanken A 15. Diket löper längs med vägbanken i nord.sydlig riktning och är ca 0,5 m brett och 0,2 m djupt med rundade otydliga nedgrävningskanter. Fyllningen i diket består av lös grus och 0,2-0,3 m stora stenar.	
17	III	Dike	Vägdike	SI 125	Framkom väster om vägbanken A 15. Diket löper längs med vägbanken i nord.sydlig riktning och är ca 0,5 m brett och 0,3 m djupt med rundade nedgrävningskanter. Närmast V-formad profil. Fyllningen i diket består av lös grus och 0,2-0,3 m stora stenar.	
18	III	Vägbank	Vägbank	SI 125	Äldre vägbank som framkom under A 15. Vägbanken är ca 3,5 m bred och 0,4 m hög. Uppbyggd av silt och mindre sten.	
19	III	Sotlins	Härdbotten?	SI 125	Anläggningen framkom under vägbanken A 15 och direkt öster om vägbank A 18. Oregelbundet rundad med en diam av 1 x 1 m, ca 0,05 m djup. Fyllning av sotig sand och kol. Kolprov 19:660	
20	II	Sotlins	Rotbrand	SI 131	Anläggningen framkom i moränmark i en sydvästsluttning. Sotfläcken är närmast oval, 0,15-0,3 m i diam och 0,03 m djup.	
21	II	Härd	Härd	SI 135	Anläggningen framkom i moränmark och är närmast rund, 0,7 m i diam. Härden utgörs av sot och kol samt enstaka skörbrända stenar, ca 0,05 m i diam. Kolprov 21:992	
22	II	Härd/sotlins	Härdbotten/sotlins	SI 135	Anläggningen framkom i moränmark och är närmast rundoval, 0,3-0,4 m i diam. Anläggningen utgörs av sot och kol. Kolprov 22:993	
23	II	Härd	Härd	SI 138	Anläggningen framkom i moränmark. Hela härden togs ej fram då den fortsatte in under en större stubbe. Den frambanade delen och är närmast rundoval, 0,45 x 0,7 m i diam. Härden utgörs av sot och kol. Kolprov 23:1043	

Schaktlistor 2363

Schakt	Objekt	Längd, m	Bredd, m	Djup, m	Beskrivning	Anläggningar	Fyndnummer
100	IV	18	1,5	0,1 – 0,25	Schaktet placerat i en svag Ö-sluttning i änden av en moränrygg. Torvlager ca 0,05-0,1 m tjockt. Under detta ett tunt, 0,05 m tjockt, humusskikt. Fynd av enstaka bitar bränd lera/tegel. Under detta en tät packning av rundade, upp till 0,3-0,4 m stora, stenar vilka låg i moränen.		100.21
101	IV	13,5	1,5 – 4	0,1 – 0,3	Schaktet placerat i hagmark. Grästorv ca 0,05-0,1 m tjockt. Under detta ett tunt (0,05 m tjockt) humusskikt. Fynd av enstaka bitar bränd lera/tegel. Under detta en tät packning av rundade, upp till 0,3-0,4 m stora, stenar vilka låg i moränen. I schaktets nordöstra del framkom en del (i form av 0,2-0,7 m stora stenar och enstaka moderna murtegelstenar) av ett större röjningsröse som sträckte sig mot OSO. I botten steril i form av rödbrun silt och sand.		
102	IV	16	1,5	0,25	Schaktet placerat i ängsmark. Grästorv ca 0,1 m tjock. Under humuslager, ca 0,15 m tjockt. Fynd av enstaka tegelfragment, spik, järnklipp, buteljglas, fajans (ej sparade). I schaktets S del framkom ett ca 0,1 m tjockt påfört gruslager från en sentida vägbank till en övergiven väg som löpt i N-S riktning.		
103	IV	8,5	6,5	0,1 – 1	Schaktet placerades över en tydlig försänkning som var synlig innan avtorvning och misstänktes kunna utgöra en brunn. Efter att den 0,1 m tjocka grästorven avlägsnats visade det sig vara fråga om ett naturligt surhål som fyllts igen. Surhålet snittades med maskinen. Fyllningen bestod av större stenar (upp till 0,7 m stora) och jord med inslag av modernt skräp: flintgods, järnbeslag, tegel, porslin, buteljglas mm (fynden sparades inte, men ett urval fotograferades). Surhålet var närmast runt med en diameter på ca 3 m och upp till 0,07 m djupt. Direkt nordöst om surhålet fanns en oregelbunden förhöjning, ca 3 m i diameter och upp till 0,5 m hög. Under torven visade sig denna utgöras av en dumphög av jord med inslag av tegel och flintgods. Sterilen på platsen utgjordes av brunröd grusig sand (ca 0,3-0,4 m tjock), och under denna kom beige-vit lera.		
104	IV	17	1,5	0,2	Schaktet placerat i ängsmark. Torvlager/ploggång bestående av humös silt/jord (ca 0,2 m djupt). Under detta steril bestående av gulröd grusig sand. Lös och fuktig. Inslag av enstaka större stenar (0,3-0,5 m stora).		
105	IV	14,5	1,5	0,15 – 0,25	Schaktet placerat i hagmark, över en ca 5 m bred och upp till 0,5 m höjdrygg, löpande i NV-SÖ riktning. Torvlager bestående av grästorv och humös silt ca 0,15-2 m tjockt. Fynd av enstaka fragment bränd lera/tegel (ej tillvaratagna). Steril i form av grusig sand med enstaka knytnävsstora stenar. Mitt i schaktet låg höjdryggen. Denna bestod av stenar (ca 0,25-0,6 m stora) och humös silt. Troligen rör det sig om sten som avröjts från intilliggande ytor i samband med odling.		
106	IV	11,5	1,5	0,15 – 0,25	Schaktet placerat i hagmark. Först en ca 0,15-0,25 m djupt torvlager/ploggång. Under kom steril bestående av gråaktigt grus och knytnävsstora stenar. Under detta beigråktigt mjälal/lera. En enstaka större sten mitt i schaktet (ca 0,5 m i diameter).		
107	IV	14	1,5 – 2	0,15 – 0,2	Schaktet placerat i hagmark i svag SÖ sluttning. Grässvål och ploggång bestående av humös silt, ca 0,15 m tjock. Fynd av enstaka taktegelbitar (ej tillvaratagna). Under steril bestående av brungrå sand. Enstaka större stenar (upp till ca 0,5 m stora).		
108	IV	15	1,5	0,1 – 0,15	Schaktet placerat i hagmark i svag SÖ sluttning. I schaktets NV del finns grässvål och ploggång, ca 0,1 m tjock, bestående av gråaktigt humös, mager grus och sandblandad silt. Inslag av 0,05-0,1 m stora stenar. Detta lager går fram till ett ca 1,2 m brett och 0,2 m djupt dike löpande i NNO-SSV riktning, fyllt med samma material. Troligen har diket utgjort gräns för en åker som legat söder därom. Söder om diket finns ett ca 0,1 m djupt gräs/torvlager bestående av humös jord. Sterilen i schaktet består av något grusblandad sand med grå-rödbrun färg.		

SCHAKTLISTOR 2363

Schakt	Objekt	Längd, m	Bredd, m	Djup, m	Beskrivning	Anläggningar	Fyndnummer
109	IV	6	2	0,3	Schaktet upptaget i plan tomtmark/gräsmatta (gräsmattan anlagd som en "vändplan") invid det ännu existerande torpet. Gräsmattan ca 0,05 m tjock. Under detta ett påfört lager med grus/singel, ca 0,03 m tjockt. Under denna ca 0,25 m humös jord med inslag av tegel mm moderna fynd (ej tillvaratagna). Under steril i form av brunrött grus och sand med inslag av enstaka knytävsstora stenar.		
110	IV	4 – 14	2 – 9	0,15 – 0,35	Södra delen av schaktet upptaget i plan tomtmark/gräsmatta (gräsmattan anlagd som en "vändplan", se schakt 109), norra delen upptaget i impedimentmark som ligger i en svag SÖ sluttning. Grässvål 0,1 m tjock. Under denna ca 0,05-0,25 m tjockt jordlager bestående av humös silt. I södra delen av schaktet utgörs sterilen först av 0,2 m finare morän i form av sand, grus och mindre stenar (0,03-0,1 m stora) med inslag av enstaka större stenar, sedan av beigevit lera. I norra delen av schaktet utgörs sterilen av grövre morän i form av gråbrun sand, grus och stenar (0,05-0,25 m stora). Schaktet har närmast U-form. I U-ets "botten", utanför schaktet, finns ett oregelbundet röse bestående av större och mindre stenar med inslag av tegel. I schaktet framkom två möjliga förhistoriska anläggningar.	10,11	
111	IV	3,5 – 9	1 – 3,5	0,05 – 0,1 (0,25)	Schaktet placerat i en svag SÖ sluttning, över de synliga lämningarna av en mindre byggnad (anläggning 1). I den del av schaktet som låg över byggnadslämningen framkom, under ett tunt täcke av gräs och brännässlor, ett fett/matjordsaktigt humöst jordlager som var bemängt med tegel (främst taktegelfragment). I lagret iaktogs även en mindre plåtlucka och betong. I den del av schaktet som låg mellan byggnadslämningen (anläggning 1) och den söder därom liggande terrasskanten (anläggning 12) fanns ett liknande lager med fynd av tegel och buteljglas. Lagret låg upp mot terrasskanten (anläggning 12). I den del av lagret som låg nedanför/söder om terrasskanten (anläggning 12) fanns ett liknande lager men bemängt med fynd från 1800-tal – tidigt 1900-tal (tegel, buteljglas, fönsterglas, fajans, flintgods och yngre rödgods; inga fynd tillvaratogs men ett urval fotograferades). I schaktets östra del genomgrävdes lagret i en ca 1,5 X 1,5 m stor provgrop. Under kom steril i form av grå silt, grus och mindre stenar (upp till 0,1 m stora).	1,12	
112	IV	7	1,5	0,2 – 0,3	Schaktet placerat i en svag Ö sluttning, över de synliga lämningarna av en mindre byggnad (anläggning 8). Torvlager ca 0,05-0,1 m, under siltig, ganska torr, humös jord ca 0,05-0,1 m tjock. Fynd av tegel, buteljglas, fajans mm (ej tillvaratagna). Underst steril i form av brunröd sand, stenar (upp till 0,2 m stora) och enstaka grus.	8	
113	IV	6	1,5	0,3 – 0,4	Schaktet placerat i en svag Ö sluttning, över de synliga lämningarna av en mindre byggnad (anläggning 7). Torvlager och under detta humös mörk jord blandad med morän, ca 0,3-0,4 m tjock. Sentida fynd i form av tegel, flintgods och burteljglas. Inom syllstensgrunden steril i form av blandad morän. Morän med inslag av 0,2-0,3 m stora stenar SÖ om sydöstra långsidan. Ca 3 m Ö om schaktets östligaste hörn finns ett möjligt äldre värdträd i form av en gammal fullvuxen ask.		
114	IV	12	1,5 – 2	0,2 – 0,4	Schaktet placerat i fuktig hagmark. Torvlager ca 0,1 m. Under humös, blöt jord ca 0,2-0,25 m. Underst steril i form av sand och grus med enstaka knytävsstora stenar. I schaktets södra ände iaktogs två enstaka större (upp till 1 m stora) markfasta stenar.		
115	IV	11	1,5	0,25 – 0,4	Schaktet placerat i fuktig hagmark. Grästorv ca 0,05-0,1 m. Lerblandad blöt mylla ca 0,2-0,3 m. Steril bestående av brunbeige silt och under denna beige lera. I schaktets ö del, nere i leran, finns en markfast större sten (0,4 m stor).		
116	IV	10	1,5 – 2	0,25-0,4	Schaktet placerat i hagmark. Torvlager ca 0,05 m djupt. Tjock, siltig, humös jord ca 0,2-0,3 m. Under steril i form av siltig lera, brunröd-vitbeige. I schaktets sydöstra del var leran ren och vitbeige.		

SCHAKTLISTOR 2363

Schakt	Objekt	Längd, m	Bredd, m	Djup, m	Beskrivning	Anläggningar	Fyndnummer
117	III	7,5	1,8	0,1-0,2	Torvlager ca 0,05 följt av mo, ca 0,05-0,1 m tjockt. Därunder rödbrun silt och sand med enstaka 0,1-0,2 m stora stenar.		
118	III	6	1,7	0,1-0,15	Torvlager ca 0,05 följt av ett skikt mo, 0,05-0,1 m tjockt med enstaka ca 0,3 m stora stenar följt av brun sand och mindre ca 0,03-0,15 m stora stenar. Ytligt direkt väster om schaktet finns en ansamling av krossat tegel. Troligen dumpat i modern ti		
119	III	6	2,8	0,05-0,1	Torvlager ca 0,05 m tjockt följt av ett tunt skikt mo följt av brunt grus och mo.		
120	III	8	4,5	0,15-0,3	Torvlager ca 0,05-0,1 m tjockt följt av ett tunt skikt mo 0-0,05 m tjockt, följt av rödbrunt sandigt grus med enstaka 0,1-0,2 m stora stenar.		120:153
121	III	8,5	2	0,1	Torvlager ca 0,05-0,1 m tjockt följt av ett tunt skikt mo 0-0,05 m tjockt, följt av sandigt grus med inslag av 0,03-0,2 m stora stenar.		
122	III	6	2	0,15-0,3	Torvlager ca 0,05-0,1 m tjockt följt av siltig mo 0,15-0,2 m tjockt följt av gulbrun sand med inslag av 0,03-0,1 m stora stenar.		
123	III	6,5	4,5	0,15-0,20	Torvlager ca 0,05-0,1 m tjockt följt av mo 0,05 m tjockt följt av rödbrun sand med inslag av grus och 0,03-0,2 m stora stenar.	14	
124	III	4,5	1,3	0,2-0,35	Torvlager ca 0,05-0,1 m tjockt följt av mo 0,05-0,1 m tjockt följt av rödbrun sand.		
125	III	9,5	1,2	0,2-0,5	Schaktet drog genom vägbanken A 15 vilken utgjordes av ett upp till 0,4 m tjockt lager av grus och sand samt enstaka 0,02-0,1 m stora stenar. Botten utgjordes av rödbrun sand och grus.	15, 16, 17, 18, 19	
126	III	8,5	1,3	0,15-0,25	Torvlager ca 0,05 m tjockt, under detta mo ca 0,1-0,2 m tjockt följt av rödbrun sand och enstaka 0,02-0,1 m stora stenar.		
127	III	9,5	2-3,5	0,4-0,6	Inom schaktet fanns dumpade tegelmassor, upp till 0,8 m hög. Tegelmassorna var dumpade i en ca 1,5 m stor och 0,5 m djup nedgrävning. I övrigt utgjordes schaktet av torvlager ca 0,1 m tjockt följt av rödbrunt fint grus. I botten på schaktet fanns 0,4-0,8		
128	III	7,5	0,8	0,2-0,20	Torvlager ca 0,05-0,1 m tjockt följt av mo 0,05-0,15 m tjockt följt av rödbrunt sandblandat grus och enstaka 0,05-0,2 m stora stenar.		
129	II	11	2,2	0,1-0,15	Torvlager ca 0,1-0,15 m tjockt, följt av upp till 0,1 m tjock humös jord. I botten framkom gul-brun grus, sand och silt samt inslag av 0,03-0,15 m stora stenar.		
130	II	11	1,7	0,1-0,2	Torvlager ca 0,1 m tjockt, följt av upp till 0,1 m tjock humös jord. I botten framkom gul-brun grus, sand och silt samt inslag av 0,03 m stora stenar. I schaktets nordöstra ände finns en tät ansamling av markfasta 0,3-0,8 m stora stenar.		
131	II	10	2	0,1-0,2	Torvlager ca 0,05 m tjockt följt av lerblandad mo 0,05-0,1 m tjockt följt av av brun silt med inslag av grövre grus.	20	
132	II	8	1,7	0,05-0,2	Torvlager ca 0,05 m tjockt följt av siltig mo 0,1 m tjockt följt av av brun silt med inslag av grövre grus. Ett stråk med markfasta stenar (0,2-0,7 m stora) löpte genom schaktet i öst-västlig riktning.		
133	II	9	1,7	0,1-0,15	Torvlager ca 0,05 m tjockt följt av siltig mo 0,05-0,1 m tjockt följt av grov sand och enstaka 0,02-0,3 m stora stenar.		
134	II	13	1,7	0,15-0,25	Torvlager ca 0,05 m tjockt följt av siltig mo 0,05-0,1 m tjockt följt av grov sand och enstaka 0,02-0,3 m stora stenar.		
135	II	2,5-6,7	1,5-4,7	0,05-0,25	Torvlager ca 0,05 m tjockt följt av siltig mo 0,05-0,15 m tjockt följt av röd-brun sand och grus och enstaka 0,05-0,35 m stora stenar.	21, 22	
136	II	6,5	2	0,1-0,2	Torvlager ca 0,05 m tjockt följt av siltig mo 0,05-0,1 m tjockt följt av röd-brun sand och grus och enstaka 0,05-0,35 m stora stenar.		
137	II	9,5	2	0,1-0,25	Torvlager ca 0,05-0,1 m tjockt följt av siltig mo 0,05-0,15 m tjockt följt av beige silt- och sandblandat grus och enstaka 0,2-0,4 m stora stenar.		
138	II	34	1,8-7,8	0,15-0,25	Torvlager ca 0,5-0,1 m tjockt följt av humus med inblandning av silt och lera 0,1-0,2 m tjockt följt av rödbrun siltig sand med inslag av 0,05-0,3 m stora stenar. I schaktets östra ände finns ett par markfasta 0,6-0,7 m stora stenar.		

Arkeologikonsult   Optimusvägen 12 B
194 34 Upplands Väsby   Tel 08-590 840 41
Fax 08-590 725 41   www.arkeologikonsult.se

Rapporter från Arkeologikonsult 2010:2363/2364